

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

kunta

Vastaajatahon virallinen nimi

Kotkan kaupunki

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

vs. hyvinvointijohtaja Anita Kytökangas

puh. 040 7251830

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Kaupunginhallitus 21.9.2020

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Pääsääntöisesti sote-maakuntauudistuksella voidaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja ja parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta. On hyvä, että sote- ja pelastustoimen palveluiden järjestämis- ja toteuttamisvastuuta kootaan kuntaa suuremmille toimijoille. Kymenlaaksossa jo tällä hetkellä kuntayhtymä tuottaa sote-palvelut kunnille, joten tämä kokemus olisi hyvä hyödyntää tulevassa sote-maakunnassa.

Muutamia huomiota Kymenlaaksosta, jossa on kaksi vahvaa keskusta: Kouvolan ja Kotkan kaupungit, jotka molemmat ovat maakunnan keskuskaupunkeja. Tämä luo ”kaksinapaisuuden”, jolloin samoja palveluita järjestetään molemmissa kaupungeissa, jotta voidaan turvata yhdenvertaisuus palveluiden saatavuudessa ja saavutettavuudessa. Tätä kahden keskuskaupungin haastetta ei ole tarpeeksi huomioitu sote-maakuntauudistuksen kertoimissa.

Kaksikielisyyden turvaamiseksi tulevien sote-maakuntien olisi hyvä tehdä yhteistyötä, esimerkiksi Kymenlaakson ja Itä-Uudenmaan kesken.

Sote-aloilla toimivien järjestöjen tulevaisuus sote-maakuntauudistuksessa on huomioitava ja turvattava. Tulevat sote-maakunnat tarvitsevat järjestöyhteistyötä oman palvelutuotannon tueksi. Lisäksi Veikkauksen tilanne vaikuttaa järjestöjen rahoitukseen ja se on huomioitava, sillä tavoitteet rahapelaamisen vähenemiseksi vaikuttavat Veikkausvoittovarojen jakamiseen järjestöille. Kymenlaaksossa sote-järjestöt toimivat laajalla kirjolla tuottaen, tukien ja täydentäen nykyisiä kuntayhtymässä tuotettavia sotepalveluita. Kun kuntien talousrakennetta muutetaan voimakkaasti kunnalle jääviä verotuloja vähentämällä, niin saattaa tämä vaikuttaa tämä myös järjestölle myönnettäviin avustuksiin. Tulevassa Kymenlaakson maakunnassa sote-järjestöjen toiminnan jatkuvuus on taloudellisesti turvattava. Tähän on kiinnitettävä lainsäädännöllisesti enemmän huomiota ja luotava valtakunnallisia ratkaisuja.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Esitetty hallintomalli toteutuessaan muuttaisi merkittävästi koko hallintojärjestelmää. Siltä osin, kun uudistuksessa tavoitellaan erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun kokoamista suurempiin kokonaisuuksiin, ei tälle ole tarvetta Kymenlaaksossa. Maakunnallinen Kymenlaakson pelastuslaitos Kympe aloitti toimintansa 1.1.2004. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystoimen kuntayhtymä Kymnote aloitti toimintansa 1.1.2019, josta lähtien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät on jo hoidettu maakunnallisesti Kymenlaaksossa.

Toteutuessaan uudistukseen liittyvät ohjausmekanismit mahdollistavat pelastustoimen kehittämisen yhdenmukaisemmaksi sekä luovat edellytyksiä kehittää yhteistä tiedolla johtamista sekä yhteisiä tietojärjestelmiä. Näitä uudistuksia on kuitenkin mahdollista toteuttaa myös nykyisellä pelastustoimen järjestämisellä, sillä pelastuslaitosten perustama kumppanuusverkosto on pelastuslaitosten yhteenliittymä, johon kuuluvat Suomen kaikki 22 pelastuslaitosta. Yhteistyöllä sisäministeriön ja pelastuslaitosten kumppanuusverkoston sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa kehitetään jo nykyisin pelastuslaitosten toimintaa niin, että palvelut kansalaisille ovat entistä laadukkaampia ja tehokkaampia sekä käytännöt yhdenmukaisempia. Verkostoyhteistyön avulla

vähennetään pelastuslaitosten päällekkäistä työtä sekä lisätään vaikuttavuutta ja kehitetään tiedolla johtamista. Pelkästään uuden hallinnontason perustaminen ei paranna palvelua tai yhteistyötä.

Kymenlaaksossa myös varautumisen maakunnallisella yhteistyöllä on pitkät ja toimivat perinteet. Yhteisen varautumisen hoitamiseksi vuonna 2012 perustettu maakunnallinen foorumi Kymen Turva on osoittanut toimivuutensa myös koronaviruspandemian osalta yhteisen tilannekuvan kokoamisessa sekä välittämisessä. Nykyisessä uudistuksessa ei ole otettu kantaa maakunnan yhteisen varautumisen tehtävien hoitamisesta, joka olisi hyvä lisätä lakiin.

Pelastustoimen järjestämislain ehdotetussa 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaatavuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ehdotus on tarkoituksenmukainen mm. pelastustoiminnan kansallisen tilannekuvakeskuksen ja ympärivuorokautisten johtamisen tukipalveluiden keskittämisen osalta, jotta palvelu voidaan tuottaa kustannustehokasti ja laadukkaasti. Pelastustoimen tilannekeskustoiminta tulisi suomessa keskittää yhteen paikkaan esim. Helsinkiin, sillä jokainen maakunnallinen pelastuslaitos joutuu järjestämään toimintaansa varten johtamisjärjestelmän ja näin myös toiminta-alueita palvelevan tilannekuvatoiminnan. Myös tietojärjestelmien osalta uudistus on tarkoituksenmukainen.

Sote-maakuntien rahoituksesta annetun lakiehdotuksen mukaan valtio rahoittaa pääosin sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen. Pelastustoimen palvelutason tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia, jolloin rahoituksessa alueiden erilaisuus tulisi huomioida riittävästi juuri tästä näkökulmasta. Riskiperusteisuutta ei kuitenkaan ole huomioitu oikeassa suhteessa tuotettaviin palveluihin, koska pelastustoimen palveluiden tulee ensisijaisesti vastata alueen riskejä. Valtioneuvoston asetus sote-maakuntien rahoituksesta -luonnoksen mukaan pelastustoimen riskikertoimen osatekijät ja niiden painokertoimet ovat: Riskiluokkaan I ja II kuuluvan riskiruudun painokerroin on 1. Riskiluokkaan III ja IV kuuluvan riskiruudun painokerroin on 0. Riskiruutu, jossa on tapahtunut vähintään 10 riskiluokan määrittävää onnettomuutta vuodessa viiden vuoden seurantajaksolla, korotetaan riskiluokkaan I ja riskiruutu, jossa on tapahtunut vähintään kaksi mutta vähemmän kuin 10 riskiluokan määrittävää onnettomuutta vuodessa viiden vuoden seurantajaksolla, korotetaan riskiluokkaan II.

Esityksen mukaan myös sellaisten riskiluokkaan III ja IV kuuluvan riskiruudun, jolla sijaitsevalle kohteelle on pelastuslain 48 §:n nojalla laadittava erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma tai jolla sijaitsee muu riskikohde, painokerroin on 1. Riskiruudun painokerrointa määrittävät riskikohteet ovat hyvin eritasoisia keskenään ja sote-maakuntien rahoitusasetusluonnoksen 7 §:n mukaan: lentoasema, energiantuotantolaitos P>50 MW, 1-luokan pato, kaivos, varuskunta, polttonesteiden ja -kaasujen jakeluasema sekä vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti käsittelevät ja varastoivat kohteet, ml räjähddevarastot. Riskikohteet ovat velvoitteiltaan ja riskeiltään täysin eritasoisia, vaikka painokerroin on sama kuten suuronnettomuuden vaara aiheuttavalla laitoksella ja huoltoasemalla. Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavat laitokset tulisikin huomioida vielä erikseen rahoituksessa, koska ne aiheuttavat

merkittäviä vaatimuksia pelastustoimelle. Asia on erityisen tärkeä Kymenlaaksolle, jossa suuronnettomuuskohteiden iso määrä asettaa huomattavia vaatimuksia pelastustoimen palveluille.

Nyt julkistetussa rahoituslaskelmassa Kymenlaakson pelastuslaitoksen laskennallinen rahoitus on noin 1,2 milj. euroa eli -7 €/asukas nykyistä kustannustasoa vähemmän. Lakiehdotuksen mukaisen siirtymätasauksen myötä maakunnan rahoitus tasaantuisi kuitenkin maakunnan nykyiselle kustannustasolle ensimmäisenä vuotena, mutta koko Kymenlaakson sote-maakunnan vuosittainen rahoituksen muutos nykytilanteeseen verrattuna olisi siirtymäkauden 7. vuotena -144 €/asukas. Rahoituksen kohdentuminen pelastustoimelle on edellä mainitut reunaehdot huomioiden annettu maakunnan päätettäväksi.

Kun tehdään päätöksiä alueen palvelutasosta valtakunnallisia määräyksiä ja ohjeita noudattaen, niin myös rahoitustason tulisi olla maakunnan päätettävissä eli verotusoikeus tulisi siirtää maakunnille mahdollisimman nopeasti maakuntien aloittaessa. Uudistuksen tavoitteiden mukainen kustannustehokkuuden vaatimus kyetään toteuttamaan nykyisellä hallintomallilla kuten myös perustettavalla maakuntamallilla.

Kymenlaakson pelastuslaitos on toiminut tehokkaasti liikelaitoksena, liikelaitosmalli olisi perusteltua mahdollistaa myös tulevassa maakuntauudistuksessa. Lakiin tulisi myös nostaa pelastustoimen asema tulevassa maakunnassa. Eli pelastustoimi on oma erillinen, sosiaali- ja terveystoimen kanssa rinnakkainen toimiala.

Paloasemien kannalta esitetty vuokramalli 3 + 1 vuoden siirtymäajalla on aivan liian lyhyt. Paloasemia ei tule jäämään muutoksessa tyhjäksi.

Synergiasyistä uudistuksessa tulee varmistua siitä, että pelastuslaitos voi jatkossakin toimia kiireellisen ensihoitopalvelun tuottajana. Synergiaetu koskee erityisesti suuronnettomuusvalmiutta ja varautumista häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Demokratian toteutumiselle ja osallistumiselle sote-maakunnan toimintaan tarjotaan lähtökohdat nykyisen kuntalain mukaisesti (vaalit, aloiteoikeus, neuvostot, erilliset osallistumis- ja vaikuttamisfoorumit, sote-maakunnan kansanäänestys). Kuntien osallistumista ja vaikuttamista tulevan sote-maakunnan strategian valmisteluprosessissa ja palveluverkon suunnittelussa tulisi vahvistaa.

Kuntalaisten kuuleminen ja osallistaminen tulevan sote-maakunnan suunnitteluun ja päätöksentekoon on turvattava, erityisesti nuorten, ikäihmisten, vammaisten henkilöiden ja maahanmuuttajaväestön näkemys ja osallisuus on huomioitava. Pienten kuntien edustus on oltava mukana tulevassa sote-maakunnassa.

Vahva valtion ohjaus sekä maakuntien täydellinen riippuvuus valtion rahoituksesta heikentää oleellisesti demokratiaa ja raunioittaa uudistuksen kansanvaltaisuuden periaatteen suurelta osin. Demokratian toteutumisen suurimpana esteenä on maakunnan itsehallinnon täydellisen toteuttamisen edellytyksenä olevan verotusoikeuden puuttuminen.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin [Sote-maakuntien ohjaus ja rahoitus tulee ministeriöiltä, joten tulevalle sote-maakunnalle jää itsenäistä päätösvaltaa vähän. Maakunnan itsehallinnon toteuttaminen edellyttää verotusoikeutta. Verotusoikeuden puuttuminen merkitsee todellisen itsehallinnon puuttumista. Valtionrahoitus ja lainsäädännössä asetetut palveluveloitteet luovat tiukan kehyksen, jossa tilaa itsehallinnolle ei ole. Sote-maakunnilla tulisi olla riittävästi päätösvaltaa alueellisten erityispiirteiden huomioimiseen.]

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

ei pääosin [Sote-maakunnan tulisi keskittyä järjestämään sosiaali- ja terveyspalveluita sekä pelastustoimen palveluita.]

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittäväällä tavalla?

kyllä pääosin [Sote-maakuntalain 32 §:ssä säädetään nuorten, ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Hyvä, että erilaisten kuntalaisten näkemykset otetaan huomioon sote-palveluiden tuottamisessa. Kasvavan maahanmuuttajataustaisen väestön näkemys olisi hyvä myös huomioida tulevassa sote-maakunnassa.]

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei pääosin

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei pääosin [Valtion taloudenohjaus on tarpeellinen, mutta ehdotetussa lainsäädännössä tiukka. Valtio rahoittaa sote-maakunnat, joten toiminnan, talouden sekä ennusteiden seuraaminen on perusteltua. Avoimia kysymyksiä ovat: millä jaksotuksella tai aikataulutuksella neuvottelut vuosittain käydään, mikä on niiden ohjauksellinen ja taloudellinen vaikutus sote-maakunnan strategiseen ja operatiiviseen johtamiseen. Lisäksi neuvottelujen ajoitus kesken vuotta tai seuraavaan vuoden budjetin suunnittelun aikaan vaikuttavat kokonaisuuteen. Neuvottelun tavoitteet, ohjaus, aikataulutus ja toimenpiteet sekä päätöksenteko tulisi olla tarkasti määritelty. Lisäksi olisi hyvä määritellä, miten sitovia neuvottelut ovat suhteessa sote-maakunnan virallisiin päätöksentekuelimiin (hallitus, valtuusto). Valtion ja sote-maakuntien neuvottelumenettely ja niihin valmistautuminen edellyttävät tulevalta sote-maakunnalta vahvasti resursoitua järjestämis- ja hallinnollista osaamista.]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

kyllä pääosin [Investointisuunnitelmassa tulisi huomioida maakunnalliset erityispiirteet ja tavoite peruspalvelujen vahvistamiseen ja niihin tarvittaviin kiinteistöihin.]

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Kotkan kaupunki esittää, että sote-maakunnalla tulisi olla mahdollisuus arvioida ja sopia omista lähtökohdistaan tehtävien hoitamisesta kuntien kanssa. Maakunnalla tulisi olla mahdollisuus siirtää järjestämisvastuuta harkitsemassaan laajuudessa kunnille.

Kuntien ja sote-maakunnan väliseen yhteistyön varmistamiseen tulisi lakiluonnoksissa kiinnittää voimakkaammin huomiota. Sote-maakuntalain 14 § mukaan "sote-maakunnan on neuvoteltava sen alueen kuntien kanssa valtuustokausittain tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta". Valtuustokausittainen tapahtuvat neuvottelut eivät ole riittäviä, kun huomioidaan väestön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen. Lisäksi äkillisiin, yllättäviin tilanteisiin, kuten koronavirusepidemiaan, varautuminen vaativat lyhyemmän aikavälin neuvotteluja.

Sote-järjestämislain 23 § mukaan Sosiaali- ja terveysministeriön neuvottelee erikseen kunkin sote-maakunnan kanssa vuosittain: seurannasta, arvioinnista, toimenpide-ehdotuksista liittyen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen sekä yhteistyöhön tällä alueella kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyömallin (seuranta, arviointi, tavoiteasetanta ja toimenpide-ehdotukset) olisi seurattava sosiaali- ja terveysministeriön ja sote-maakuntien neuvottelumenettelyä

ja -tiheyttä. Kotkan kaupunki ehdottaa, että kuntien ja sote-maakuntien neuvottelut yhteistyötä koskevilla asioilla tulisi olla vuosittain.

Kymenlaaksossa maahanmuuttajien palvelut ja työllisyyspalvelut on jaettu kuntayhtymän ja kunnan välillä ja nämä yhdyspinnat on hyvä huomioida ja säilyttää toimivat käytännöt tulevassa sotemaakunnassa.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä pääosin

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä pääosin [Kymenlaaksossa on kaksi vahvaa keskusta: Kouvolan ja Kotkan kaupungit, jotka molemmat ovat maakunnan keskuskaupunkeja. Tämä luo "kaksinapaisuuden", jolloin samoja palveluita järjestetään molemmissa kaupungeissa, jotta voidaan turvata yhdenvertaisuus palveluiden saatavuudessa ja saavutettavuudessa. Tätä kahden keskuskaupungin haastetta ei ole tarpeeksi huomioitu sote-maakuntauudistuksen kertoimissa. Lisäksi valtakunnallisesti yhdenvertaisuutta on vaikea saavuttaa, koska sote-maakunnista on tulossa hyvin erikokoisia sekä väestörakenteeltaan ja -tiheydeltään hyvin heterogeenisiä eri puolilla Suomea. Näiden lisäksi maantieteelliset etäisyydet eri puolella Suomea luovat realiteetit sille, ettei täysin yhdenvertaista mallia koko valtakuntaan ole mahdollista rakentaa.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? "

kyllä pääosin [Selkeys kunnan ja kuntayhtymän rooleista ja vastuista olisi selvennettävä lainsäädännön avulla, vaikka säädökset mahdollistavat terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen. Kuitenkin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen kokonaisuuden eriyttäminen kahdelle tasolle; kunnalle ja maakunnalle edellyttää yhteistyömallien luomista tarkemmin. Huomioitavaa väestöryhmien terveydellisten ja sosiaalisten ongelmien ohella ovat mm. työllisyyden edistäminen, maahanmuuttajapalvelut, kaavoitus ja asuntopolitiikka, joiden kaikkien erityispiirteitä tulee jatkossakin huomioida myös yksittäisten kaupunkien ja kuntien tasolla. Liikunnan tulee olla keskeinen osa ennaltaehkäisevää terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, sairauksien hoitoa ja kuntoutusta. Sote-uudistuksessa tulee varmistaa elintapaohjauksen ja liikuntaneuvonnan palveluketjut sote-maakuntien ja kuntien välillä. Kuntouttavan työtoiminnan ja kuntien työllisyyspalvelujen palveluketjun tulee olla saumattomia. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen rahoitusta tulee nostaa todellisen kannustinvaikutuksen saavuttamiseksi.]

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä pääosin [Uudistuksessa sote-maakunta voi hankkia palvelut yksityisiltä palveluntuottajilta, jos se on tarpeen lakisääteisten ja yhdenvertaisten palvelujen järjestämiseksi sekä tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Hankittavien palvelujen on oltava sisällöltään, laajuudeltaan ja määrälliseltä osuudeltaan sellaisia, että sote-maakunta pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvastuun toteutumisesta myös hankittavien palvelujen osalta. Tämä esitys on selkeä. Esityksen 12 §:n mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa vuokratyövoimaa voidaan käyttää täydentämään sote-maakunnan oman ammattihenkilöstön työpanosta sellaisiin palveluihin, joita se voi hankkia yksityisiltä palvelun tuottajilta. Vuokratyövoiman käyttö tulisi sallia myös kokonaispalveluna, jotta tarvittava erityisosaaminen voidaan palveluissa turvata.]

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä pääosin [Tarpeettomista yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden hyödyntämistä koskevista rajoitteista tulee luopua.]

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä pääosin [16 §:ssä yksityinen palveluntuottaja ei voisi hankkia kaikkea palvelutoimintaansa alihankkijalta. Lakiehdotuksen 16 § mukaan yksityinen palveluntuottaja on osaltaan vastuussa alihankkijoidensa ohjauksesta ja valvonnasta. Sote-maakunta tilaajana voisi määritellä hankinnoissaan tarkoituksenmukaisimman toimintatavan.]

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

kyllä pääosin

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

kyllä pääosin [ks. kohta 2]

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Ei kantaa.

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Kuntien rooli hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämässä tulee huomioida ja kuntien resurssit siihen on turvattava.

Kotkan kaupunki esittää, että sote-maakuntaudistuksessa valittujen ratkaisujen tulisi olla sellaisia, että ne huomioivat voimakkaasti erilaiset olosuhteet maan eri osissa, ja että niillä voidaan turvata sosiaali- ja terveystalouden kiinteä yhteys kuntien vastuulla oleviin peruspalveluihin.

Saatavuuden ja saavutettavuuden tavoitteet on hyvä huomioida tulevassa Kymenlaakson maakunnassa, jotta ihmisten mahdollisuus päästä sote-palveluihin paranee ja vastaanottoaikojen saaminen on joustavaa. Erityisesti tavoitteena on perusterveydenhoidon palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden parantaminen.

Sosiaalipalveluiden (päihde-, mielenterveys-, vammais-, ikäihmisten, lasten, nuorten ja perheiden palvelut) kehittäminen ja laitospainotteisuuden vähentäminen. Kokemusasiantuntijuuden ja erilaisten vähemmistöjen ja muiden asiakasryhmien huomioiminen ja hyödyntäminen palveluiden kehittämisessä on tärkeää. Esimerkkinä näistä osallisuutta vahvistavista työmuodoista ovat asukasraadit.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä pääosin

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

ks. kohta 2.

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaatavuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä [Pelastustoimen tilannekeskustoiminta tulisi suomessa keskittää yhteen paikkaan esim. Helsinkiin, sillä jokainen maakunnallinen pelastuslaitos joutuu järjestämään toimintaansa varten

johtamisjärjestelmän ja näin myös toiminta-alueita palvelevan tilannekuvatoiminnan. Myös tietojärjestelmien osalta uudistus on tarkoituksenmukainen.]

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Suomen ja Venäjän välisen lähialueyhteistyön osalta kalustollinen valmius tulee sijoittaa mm. Kaakkois-Suomeen (Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson yhteiskäyttöön).

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Kansainväliseen pelastusyhteistyöhön liittyvänä, Kymenlaakson erityispiirteinä tulee varautua valtion rajan ylittävän liikenteen sekä merionnettomuuksien riskeihin. Niihin liittyen Kymenlaakson sote-maakuntaan nähdään perustelluksi sijoittaa pelastushelikopteritoiminta Uttiin sekä rajavartiolaitoksen alukselle tukikohta Kotkaan.

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

48 §

Esityksen mukaan myös sellaisten riskiluokkaan III ja IV kuuluvan riskiruudun, jolla sijaitsevalle kohteelle on pelastuslain 48 §:n nojalla laadittava erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma tai jolla sijaitsee muu riskikohde, painokerroin on 1. Riskiruudun painokerrointa määrittävät riskikohteet ovat hyvin eritasoisia keskenään ja sote-maakuntien rahoitusasetusluonnoksen 7 §:n mukaan: lentoasema, energiantuotantolaitos P>50 MW, 1-luokan pato, kaivos, varuskunta, polttonesteiden ja -kaasujen jakeluasema sekä vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti käsittelevät ja varastoivat kohteet, ml räjähdesarastot. Riskikohteet ovat velvoitteiltaan ja riskeiltään täysin eritasoisia, vaikka painokerroin on sama kuten suuronnettomuuden vaara aiheuttavalla laitoksella ja huoltoasemalla.

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavat laitokset tulisikin huomioida vielä erikseen rahoituksessa, koska ne aiheuttavat merkittäviä vaatimuksia pelastustoimelle. Asia on erityisen tärkeä Kymenlaaksolle, jossa suuronnettomuuskohteiden iso määrä asettaa huomattavia vaatimuksia pelastustoimen palveluille.

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Ks. kohta 2.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

ei pääosin [Nykyisen Etelä-Savon maakunnan pilkkominen voi johtaa laajempaan keskusteluun nykyisten maakuntarajojen mielekkyydestä. Esimerkiksi Etelä-Kymenlaaksossa on jo nyt noussut esille pohdintaa suuntautumisesta Itä-Uudenmaan sote-maakuntaan ja Etelä-Savon esitetty jakaminen todennäköisesti kiihdyttäisi tätä pohdintaa. Joka tapauksessa lakiesityksen mukainen Etelä-Savon jakaminen herättää vakavan uhan sille, että jäljelle jäävä Etelä-Savo ei kantokyvyltään ole riittävän vahva ja se johtaa ennemmin tai myöhemmin keskusteluun siitä, mihin Etelä-Savo jatkossa suuntautuu. Tämä voi synnyttää maakuntarajojen tarkasteluun lumipalloejektin nopeallakin aikataululla. Lisäksi nykyisen Etelä-Savon pilkkominen johtaisi vaalipiirirajojen muutokseen, jolla voidaan Kotkan kaupungin näkökulmasta arvioida olevan negatiivisia vaikutuksia Kaakkois-Suomen vaalipiirin pienemisen osalta.]

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

ei pääosin [Kotkan kaupunki kannattaa Kymenlaakson liiton näkemystä siitä, että on huomioitava maakuntajakoa määriteltäessä alueiden kehittäminen ja alueiden käytön suunnittelu. Maakunnan on muodostettava toiminnallisesti ja taloudellisesti sekä alueen suunnittelun kannalta tarkoituksenmukainen kokonaisuus. Valtioneuvosto tekee päätöksensä maakuntien lukumäärästä, alueista ja nimistä asianomaisia maakuntien liittoja ja kuntia kuultuaan. Valtion aluehallintoviranomaisten toimialueiden tulee, jollei erityisistä syistä muuta johdu, perustua maakuntajakoon niin, että toimialue muodostuu yhdestä tai useammasta maakunnasta.]

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei pääosin [Uudenmaan nykyisen maakunnan pilkkominen keinotekoisesti neljään sote-maakuntaan sekä Helsingin kaupunkiin ei ole valtakunnallisesti tarkastellen yhdenvertainen eikä tasapuolinen ratkaisu.]

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä pääosin

38. Voimaannanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei pääosin [Kotkan kaupunki kannattaa Kuntaliiton näkemystä, jossa keskeinen kysymys uudistuksen voimaantullessa on kuntien omistukseen jäävien toimitilojen käyttö siirtymäkauden vuokrajärjestelyn (3+1 vuotta) jälkeen ja vuokrataso siirtymäkaudella. Keskeinen ongelma kuntien näkökulmasta on se, että ne joutuvat olemaan pitkään epätietoisia siitä, tulevatko sote-maakunnat hyödyntämään tiloja siirtymäkauden jälkeen. Epätietoisuus kuntien omistamien toimitilojen tulevasta käytöstä uhkaa kuntien investointimahdollisuuksien yleisen heikkenemisen ohella estää toimitilojen ylläpidon kannalta välttämättömätkin investoinnit. Tähän on lainsäätäjän varauduttava lainsäädännöllä ennakkollisesti.]

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensaatiosääntely hyväksyttävä?

ei [Kotkan kaupunki kannattaa Kuntaliiton näkemystä. Ehdotettu kunnille maksettavan kompensaaation laukaiseva taloudellisten menetysten raja-arvo (0,7 prosenttiyksikköä laskennallisesta kunnallisveron korotustarpeesta). Korvaus tulisi myöntää, jos kunnan taloudellinen menetys on vähintään kolme miljoonaa euroa tai se vastaa vähintään 0,25 prosenttiyksikön laskennallista korotustarvetta kunnan tuloveroprosenttiin. Kompensaatiota laskettaessa tulisi myös ottaa huomioon lakiluonnoksista poiketen kaikki omaisuuslajit. Esityksen mukaan mainittuja omaisuuden siirtoja ei otettaisi korvausta laskettaessa huomioon, koska ne voitaisiin kuitata alentamalla kuntien peruspääomaa eivätkä siten olisi tulosvaikutteisia. Kuntaliitto toteaa, että tarkoituksena on kompensoida kunnille omaisuuden siirroista aiheutuvia taloudellisia menetyksiä. Taloudellinen menetys on reaalin riippumatta siitä, käsitelläänkö se tilinpäätöksessä tulosvaikutteisesti vai taseessa peruspääoman alenemisena.]

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin [Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluita ei tulisi siirtää maakunnan tuottamiksi palveluiksi, vaan näiden palvelujen tulisi pysyä kunnan tuottamina helposti saavutettavina lähipalveluina. On tärkeää, että opiskeluhoitoa johdetaan ja kehitetään lähellä ja tiivistä yhteistyötä kunnan ja maakunnan muiden palvelujen ja toimijoiden kanssa kehitetään edelleen yhdessä. Kotkan kaupungissa on muutaman vuoden kokemus koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelujen siirtämisestä kuntayhtymään. Se on heikentänyt yhteistä, suunnitelmallista työn kehittämistä, koska koulu- ja opiskeluterveydenhuollon johtaminen on aivan liian kaukana varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, koulujen ja oppilaitosten paikallisesta, kotkalaisesta arjesta. Opiskeluhoitoon kokonaisuuteen ja kuraattori- ja psykologityön johtamiseen ja kehittämiseen on kiinnitettävä jatkossakin erityistä huomiota.]

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei kantaa

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Ei kantaa.

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

ei [Sote-maakuntauudistus on suomalaisessa yhteiskunnassa suuruudessaan mittavin hallinnollinen ja toiminnallinen muutosprosessi asiakkaiden, kuntien, tulevien organisaatioiden ja henkilöstön näkökulmista. Uudistuvan lainsäädännön keskeisiä tavoitteita ovat mm. yksi järjestäjä, palvelujen integraatio, yhdenvertaisempien palvelujen toteuttaminen ja perustason palvelujen vahvistaminen. Uudistuksen toimeenpanoon liittyy riskejä, joiden vaikutuksia on vaikeaa arvioida ennakolta. Laadukkaalla valmistelulla, jota valtio on osin jo hankerahoituksella tukenut, turvataan parhaiten asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Huomioitava myös maakunnat, joilla sote-palveluita ei ole järjestetty kuntayhtymissä. Näillä alueilla kyse on todella suuresta muutoksesta, joka vaatii enemmän aikaa kuin niillä alueilla, jonne on jo syntynyt vapaaehtoisia sote-kuntayhtymiä. Kokonaisuudessaan uudistuksen voimaannon kokonaisuikataulu tulisi arvioida uudelleen siten, että se uskottavasti turvaisi muutosten hallitun suunnittelun ja toteuttamisen palvelutuotannon jatkuvuutta vaarantamatta.]

44. Voimaannolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaannolaista.

Sote-maakunta uudistuksessa järjestämisvastuu kootaan kuntaa suuremmille toimijoille, mikä on tarpeellista. Tällä hetkellä olemassa olevat maakuntien olisi perusteltua toimia pohjana uudistukselle. Erityisesti, kun monissa maakunnissa on jo muodostettu vapaaehtoisia sote-kuntayhtymiä, kuten Kymenlaaksossa. Olisiko leveämmät hartiat saavutettavissa toisenlaisella lainsäädännöllä, joka kannustaisi kaikkia alueita muodostamaan vapaaehtoisia sote-kuntayhtymiä?

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei pääosin [Sote-maakunta uudistuksessa rahoituksen riittävyyden riski on todellinen, sillä rahoitusmallissa palvelutarpeen kasvusta huomioidaan vain 80% toimeenpanovuonna ja sitä seuraavana vuonna huomioidaan 100 %. Talousarviotietojen käyttäminen tulevien maakuntien ensimmäisen vuoden rahoituksen pohjana on ongelmallista. Sosiaali- ja terveystalouden talousarviolaskelmat voivat olla liian tavoitteellisia kuntien kireä taloustilanne huomioiden. Mikäli kuntien talousarviot jäävät pienemmiksi kuin tilinpäätöstoteutumat, tämä näyttäytyy käytännössä siten, että maakunnan sote-palvelut ovat ministeriön laskelmissa edullisesti tuotettuja, jolloin muutos laskennallisessa rahoituksessa on suurempi kuin sen todellisuudessa tulisi olla. Myös COVID-19-epidemian talousvaikutuksia vuoden 2022 toteumaan on vielä mahdoton ennakoita.]

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei pääosin [Kymenlaakson alueella asukasperusteinen raha- ja asukastiheys ei kuvaa oikein rahoituksen tarvetta sote-palveluissa eivätkä kriteerit huomioi alueen erityispiirteitä. Sairastavuus ja sosioekonomiset asiat eivät riitä Kymenlaakson sote-maakunnan tarvevakioinnin lähtökohdaksi, esimerkiksi köyhyysindeksi ja työttömyys pitäisi olla huomioituna. Tarvevakioidun rahoituksen tietopohjan perusta ei ole riittävä eikä kuvaa Kymenlaakson tilannetta. Rahoitustarpeen oikeudenmukainen arviointi ja kriteeristö pitää tehdä kattavammin sairausluokituksen kautta. Lisäksi tulisi turvata riittävä koulutuspaikkojen määrä Kymenlaaksossa. Rahoituksessa on huomioitu hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen (Hyte-kerroin) maakunnissa, mikä on hyvä asia. Parhaimmillaan hyte-kerroin kannustaa maakuntia, paitsi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön, mutta myös panostamaan tiedontuotannon laatuun ja raportointiin.]

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei pääosin [Ks. kohta 2]

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä pääosin

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

kyllä pääosin

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Sote-maakuntaudistuksen rahoitusratkaisu ja tätä koskevat valinnat johtavat tilanteeseen, jossa käytännössä kaikki uudistuksesta aiheutuvat talouden muutosvaikutukset kohdistuvat kuntiin ja kuntatalous yksin toimii näiden muutosvaikutusten tasaajana. Uudistus muuttaa kaikkien kuntien verotuloja ja valtionosuutta ja voi aiheuttaa suuria muutoksia kunnan verotulojen ja valtionosuuksien suhteeseen. Vaikka uudistuksen lähtökohtana ja tavoitteena on, että kuntien talouteen kohdistuvat muutokset nykytilaan verrattuna ovat mahdollisimman pienet, on muutoksilla merkittäviä vaikutuksia kuntien talouden tasapainoon ja rahoitusasemaan.

Taloudelliset vaikutukset tulevat olemaan Kotkan kaupungille merkittävät. Kotkan kaupungin keskeiset ja kunnalle tärkeät investoinnit on turvattava tulevassa maakunnassa. Tulevaisuudessa päätöksenteko investoinneista ei saa olla liian kaukana kunnasta eikä liian pitkäkestoinen, koska sillä on suorat vaikutukset kotkalaisten arkeen esimerkiksi kouluinvestointien tai kaupungin eri alueitten kehittämisen osalta.

Heikentynyt kuntatalous ja koronavirusepidemia vaikutukset on huomioitava. Koska koronaepidemia vaikuttaa kaupunkien ja kuntien tuloihin ja menoihin vuosina 2020 - 2022, uudistuksen pysyväksi osaksi kuntien valtionosuuteen jääviä siirto- ja tasausmekanismeja ei voi perustaa näiden vuosien tietoihin. Uudistuksen aikataulua tai lakiluonnoksessa esitettyjä laskentavuosia olisi muutettava. Toinen vaihtoehto on, että siirto- ja tasausmekanismien laskennassa käytettävistä tiedoista erotellaan luotettavasti koronaepidemian vaikutus sekä tuloihin että menoihin.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei pääosin

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

ei pääosin

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Kotkan kaupunki kannattaa Kuntaliiton näkemystä, jossa todetaan uudistuksen rahoitusratkaisun ja tätä koskevien valintojen johtavan tilanteeseen, jossa käytännössä kaikki uudistuksesta aiheutuvat talouden muutosvaikutukset kohdistuvat kuntiin ja kuntatalous yksin toimii näiden muutosvaikutusten tasaajana. Uudistus muuttaa kaikkien kuntien verotuloja ja valtionosuutta ja voi aiheuttaa suuria muutoksia kunnan verotulojen ja valtionosuuksien suhteeseen. Vaikka uudistuksen lähtökohtana ja tavoitteena on, että kuntien talouteen kohdistuvat muutokset nykytilaan verrattuna ovat mahdollisimman pienet, on muutoksilla merkittäviä vaikutuksia kuntien talouden tasapainoon ja rahoitusasemaan. Tätä ei voida vallitsevassa kuntatalouden tilanteessa ja koronaepidemian vaikutukset huomioiden pitää hyväksyttävänä. Kuntaliitto katsoo, että uudistuksella ei saa olla vaikutusta kunnan talouden tasapainoon. Tämän varmistamiseksi enimmäismuutosten rajauksen tulisi olla +/- 0 €/as. (+/- 100 €/as. sijaan).

Uudistuksen toimeenpanosta aiheutuu myös merkittäviä muutuskustannuksia sote-maakunnille ja kunnille. Kotkan kaupunki katsoo Kuntaliiton tavoin, ettei muutuskustannuksista ole esitetty riittävän luotettavaa arviota, minkä vuoksi arvioita tulisi tarkentaa yhdessä kuntatoimijoiden kanssa. Tässä tulisi kiinnittää erityistä huomiota kunnille aiheutuviin suoriin ja välillisiin kustannuksiin ja varata niihin täysimääräinen valtion rahoitus.

Uudistuksessa kuntien verorahoituksen rakenne säilyy. Kuntien verorahoitus muodostuu myös uudistuksen jälkeen kunnallis- ja kiinteistöverotuloista, osuudesta yhteisöveron tuottoon ja laskennallisista valtionosuuksista. Uudistus kuitenkin muuttaa useassa kaupungissa ja kunnassa verotulojen ja valtionosuuksien suhdetta. Uudistuksessa kaupunkien ja kuntien suhteellinen velkaantuneisuus lisääntyy. Tällä voi olla vaikutusta kuntien investointien rahoitukseen ja investointikyvyn turvaamiseen.

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

kyllä pääosin

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

Sote-maakunta uudistus vaikuttaisi kuntien verotuloissa kunnallisveron painoarvo pienenemiseen. Kiinteistöveron ja yhteisöveron suhteelliset osuudet puolestaan kasvaisivat. Tämän vuoksi kiinteistövero esitetään otettavaksi tasauksessa huomioon. Verotasatasausraja muuttuu, kun kuntien tuloveroprosentit alenevat verotulojen siirtyessä kunnalta sote-maakunnalle. Verotasauksessa on perusteltua käyttää veropohjaa mahdollisimman laajasti.

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

63. Vapamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

kyllä pääosin

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei pääosin [Lakia tulisi soveltaa myös Kymenlaakson sote-maakuntaan, jonka seurauksena sote-maakunta olisi myös osa HUS-maakuntayhtymää. Tällä vaihtoehdolla turvattaisiin Kymenlaakson sote-maakunnan erikoissairaanhoidon palvelut. Jos Kymenlaakson sote-maakunta ei voi soveltaa Uudenmaan erillisratkaisua niin Sote-maakuntalain 52§:n edellytyksin yhteistyöalueelle voisi perustaa erikoissairaanhoidon sote-maakuntayhtymän. Tällä vaihtoehdolla turvattaisiin Kymenlaakson sote-maakunnan erikoissairaanhoidon palvelut. Jos yhteistoiminta-alueella ei voi perustaa erikoissairaanhoidon palveluiden maakuntayhtymää niin siinä tapauksessa Kymenlaakso edellyttää Sote-maakuntalain 6§:n muutosta. Uudenmaan erillisratkaisun myötä HUS-maakuntayhtymän tulee voida harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa Kymenlaakso sote-maakunnan alueella. Myös tällä vaihtoehdolla voidaan turvata erikoissairaanhoidon palveluita alueella. Lisäksi huomautetaan, että HUS-erva-alueeseen kuuluu Uudenmaan sote-maakuntien lisäksi myös kolme muuta maakuntaa. Niiden osallistumisesta päätöksentekoprosessiin ei ole säädetty. Tältä osin kaikkien HUS-erva-alueeseen kuuluvien maakuntien mahdollisuudesta osallistua päätöksentekoon on säädettävä.]

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

Lakia tulisi soveltaa myös Kymenlaakson sote-maakuntaan, jonka seurauksena sote-maakunta olisi myös osa HUS-maakuntayhtymää. Tällä vaihtoehdolla turvattaisiin Kymenlaakson sote-maakunnan erikoissairaanhoidon palvelut.

Jos Kymenlaakson sote-maakunta ei voi soveltaa Uudenmaan erillisratkaisua niin Sote-maakuntalain 52§:n edellytyksin yhteistyöalueelle voisi perustaa erikoissairaanhoidon sote-maakuntayhtymän. Tällä vaihtoehdolla turvattaisiin Kymenlaakson sote-maakunnan erikoissairaanhoidon palvelut.

Jos yhteistoiminta-alueella ei voi perustaa erikoissairaanhoidon palveluiden maakuntayhtymää niin siinä tapauksessa Kymenlaakso edellyttää Sote-maakuntalain 6§:n muutosta. Uudenmaan erillisratkaisun myötä HUS-maakuntayhtymän tulee voida harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa Kymenlaakso sote-maakunnan alueella. Myös tällä vaihtoehdolla voidaan turvata erikoissairaanhoidon palveluita alueella.

Lisäksi huomautetaan, että HUS-erva-alueeseen kuuluu Uudenmaan sote-maakuntien lisäksi myös kolme muuta maakuntaa. Niiden osallistumisesta päätöksentekoprosessiin ei ole säädetty. Tältä osin kaikkien HUS-erva-alueeseen kuuluvien maakuntien mahdollisuudesta osallistua päätöksentekoon on säädettävä.

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei kommentoitavaa.

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

Ei kommentoitavaa.

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde

sekä jaon muutosprosessi kriteereinään selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

ei pääosin [Kotkan kaupunki kannattaa Kymenlaakson liiton näkemystä siitä, että on huomioitava maakuntajakoa määriteltäessä alueiden kehittäminen ja alueiden käytön suunnittelu. Maakunnan on muodostettava toiminnallisesti ja taloudellisesti sekä alueen suunnittelun kannalta tarkoituksenmukainen kokonaisuus. Valtioneuvosto tekee päätöksensä maakuntien lukumäärästä, alueista ja nimistä asianomaisia maakuntien liittoja ja kuntia kuultuaan. Valtion aluehallintoviranomaisten toimialueiden tulee, jollei erityisistä syistä muuta johdu, perustua maakuntajakoon niin, että toimialue muodostuu yhdestä tai useammasta maakunnasta.]

73. Pidätkö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä pääosin

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

Sote-maakuntien lisäksi on huomioitava muita aluehallinnon rakenteita, joihin uudistus vaikuttaa ja huolehdittava, ettei eri palvelurakenteet muodostu päällekkäisiksi.

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä pääosin

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Koska valtio rahoittaa sote-maakuntien toiminnan, on talouden ja ennusteiden seuraaminen perusteltua. Olisi huomioitava, millä jaksotuksella ja aikataulutuksella neuvottelut vuosittain käydään ja mikä on niiden ohjaus- ja taloudellinen vaikutus sote-maakunnan strategiseen ja operatiiviseen johtamiseen. Kuntien taloussuunnittelun sykli olisi hyvä huomioida. Neuvottelun tavoitteet, ohjaus, aikataulutus ja toimenpiteet sekä päätöksenteko tulee olla tarkasti määritelty ja kuinka sitovia neuvottelut ovat suhteessa sote-maakunnan virallisiin päätöksentekolimiiniin (hallitus, valtuusto). Valtion ja sote-maakuntien neuvottelumenettely ja niihin valmistautuminen edellyttää tulevalta sote-maakunnalta vahvasti resursoitua hallinnollista osaamista.]

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja

tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä pääosin

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Tulevien sote-maakuntien ja kuntien yhteistyö on huomioitava tarkemmin.

Uudistuksen kuntavaikutusten arviointia mm. kuntien rooliin, toimintaan, talouteen ja elinvoimaan ei voida pitää riittävänä. Uudistuksesta aiheutuvat merkittävimmät talouden muutosvaikutukset kohdistuvat kuntatalouteen ja ne voivat aiheuttaa suuria muutoksia kunnan verotulojen ja valtionosuuksien suhteeseen, kuntien talouden tasapainoon ja rahoitusasemaan. Uudistuksen suorista ja välillisistä vaikutuksista kuntiin ja kuntien edellytyksiin vastata niille jäävistä tehtävistä tulisi arvioida merkittävästi tarkemmin ja monipuolisemmin.

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

kyllä pääosin

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

Tulevassa sote-maakuntauudistuksessa tulee huomioida tietoliikennejärjestelmät, jotta yhteistyö ja tiedonkulku eri toimijoiden välillä on mahdollisimman toimivaa salassapitovelvollisuus huomioiden.

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-
b) vuosina 2023-2024?

-
c) vuodesta 2025 alkaen?

-
85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-
b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-
c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

omaisuusjärjestelyt

muuta, mitä?

Talous, viestintä, osallisuus

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen "sote-maakunta" korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-
88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Kymenlaakson sote-maakunta

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Tulevassa sote-maakuntauudistuksessa tulee huomioida tietoliikennejärjestelmät, jotta tiedottaminen ja yhteistyö eri toimijoiden välillä on mahdollisimman toimivaa salassapitovelvollisuus huomioiden.

Tiedolla johtamiseen pitäisi aidosti pyrkiä ja lisätä siihen kannustimia sote-maakunta uudistuksessa. Sekä sosiaali- että terveydenhoidossa on luotava tiivis yhteistyö oppilaitoksiin ja yliopistoihin. Kotkassa on jo nyt erittäin vaikeaa rekrytoida lääkäreitä, sosiaalityöntekijöitä ja koulupsykologeja avoinna oleviin työpaikkoihin, joten tiivis yhteistyö sote-alan koulutukseen ja tutkimukseen olisi tarpeellista.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on keskeisessä asemassa sote-maakuntauudistuksen tavoitteiden toteutumisessa, kustannusten hillitsemisessä ja terveyserojen kaventamisessa. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on jaettu sekä kunnan että maakunnan vastuulle. Tarvitaan kuitenkin selkeämpää vastuunjako ja taloudellista tukea tälle toiminnalle sekä selkeästi määriteltäviä resursseja. Järjestöjen rooli hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämässä on merkittävä. Hyvä yhteistyö ja järjestelmällinen yhteinen kehittämistyö ovat tärkeää hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämässä.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Pesonen Minna
Kotkan kaupunki - Kaupungin hallitus